

כשליה חובבי ציון לארץ-ישראל, ושיגר מיכתבים בנושא זה מרוסיה, מהדרך ומארץ-ישראל עצמה. קובץ מיכתביו, שראו אור לראשונה בשנת תרמ"ה (1885) בווארשה, הוא מיסוד ראשוני במעלה לתולדות ראשית היישוב היהודי בארץ.

סירו של ויסוצקי בארץ-ישראל החל ביפו, ועבר לבחינת החיים והכלכלה במיר שבה פתח-תקווה. מפתח-תקווה יצא ל-סיר במושבות הדרום - ראשון-לציון,

חובבי ציון ויסוצקי
רגשות כאלה לא יתארו

גדרה ועקרון, ובדרך ביקר גם באחוזתו של ראובן לרר בוואדי-חנין. הוא עלה לירושלים עם אליעזר בן-יהודה, ונפגש שם עם הרבנים, הספרדי והאשכנזי, המי שיד לזכרון-יעקב, שם נתכבד בהנחת אבן-פינה לבית-הכנסת. במשך שלושה חודשים ישיב בארץ שיגר ויסוצקי מיכתבים רבים למנהיגי חובבי ציון, לעיתונות העברית והיהודית, לאגודות ולאגודות פרטיים. הפירסום שבו זכה ביקורו עורר את התמרמרותם של פקידי הברון אדמונד רוטשילד.

המהדורה החדשה של קבוצת מיכתבים היא מהדורה מצולמת, המלווה בתצלומי הי אישים המנהיגים עימם נפגש ויסוצקי, ושאליהם שיגר את מיכתביו. בין המכתבים הראשונים בולט הסופר ועורך השבועון "פריץ סמולנסקי", שויסוצקי היה ממור קיריו. מיכתבים אחרים היו "משנה לר" לנבדל, יהודה גורדון, וא"י צררי ב"ים, המ"ל של המליץ שאליו כתב: "יודי יקר ונכבד! חכיתי עד כה בדברים ולא דיברתי בקהל על דבר העניין הנכבד שהצעת לפני איוה חברים מקהל הנאספים בקאטוביץ, לייסד משותפות בתי חרושת לעבודה ומלאכה בארץ הצב"י... במיכתב ששיגר, עם הגיעו ליפו, אל ד"ר ל. פלינסקי (מחבר האוטואמנוסופיה) ולראשי חברת חובבי-ציון, כתב ויסוצקי: "עתה אוכל לשרכם, כי באנו ב"ה את מול הלב, יפה כהו"ש. אדוני היקר! עטי ולא לספר לכם עזו הרועש אשר התחקה בקרבי עמוק עמוק, בהצני רגלי על יבשת ארצי הקרשה. איז מלה כי לשונו להביע רגשותי ברנע ההוא, כי רגשות כאלה לא יתוארו באומר ודברים..."

הקובץ קבוצת מיכתבים הוא מיסוד ארי הנטי של אהבת-ציון. זהו מיסוד שבכ"ח חו להציג לקורא פרקים באהבת ארץ-ישראל ובתולדות יישוב הארץ, ומבחי את המרכיב האנושי, אשר נעלם מספרי ההיסטוריה. הוא מציג את פסיפס האיי-שים שפעלו ברבע האחרון של המאה שעברה בנושאי ארץ-ישראל והיהדות באמצעות דעות, התרגושות והגיגים. קבוצת מיכתבים הוא פנינה נוספת בכתב ספרי תולדות ארץ-ישראל, הרואים אור בשנים האחרונות בהוצאת יד-יצחק בן-צבי.

תולעי תרבות

טופז
לפני כשבועיים קיבלתי מיכתב מאת ג'י' קי ארקין - תיאורו פנטומימה ותנועה

וכולו התמרמרות, על רשימה שפורסמה במדור זה על מגיפת הבדרנים, שהחלו לפרסם באחרונה ספרי הצחקה, שירה ופרוזה. כסיום מיכתבו כתב ארקין: "...ואם יש לך כעיה על ספר או בדיחה של בדרן מסויים אנא פנה אליו לא אל כולנו..."

ארקין התעלם במיכתבו מהעובדה, כי התייחסתי לתופעה שבאה לידי ביטוי ב-שבוע הספר העברי, שבו מילאו ספריהם של בדרנים כדודו רותן, דודו פופז ואחרים את הדוכנים. אני בטוח, כי אם היו עסקי-ספרות כמו אשר רייך או אוריאל ברטנא, מתחילים להופיע כי תיאורן פנטומימה, באולמות תיאובי, היה הבר גרם לארקין להתקומם.

יחד עם זאת, צודק ארקין בתביעתו להתייחס עניינית לכתיבה זו או אחרת, של בדרן זה או אחר, ולא להכליל הכי ללות. ספרו של הדרן דודו פופז, כתם לידה * שעליו יצא הקצף, עשוי להמחיש לקוראים את חובת המבקר כלפיהם, ולהסיר, במידת הניתן, אות-קין זה מהאות העברית.

את כתם הלידה שלו פותח טופז בקבי"עה, "תקופת הגן והשנתיים הראשונות בבית-הספר עברו עלי עם השפה האנגלית, המנהיגים האנגליים, התרבות האנגלית. לכן שנכנסתי לבית-הספר בארץ, כאמצע כיתה ב', הייתי נכנס זר. העב"רית שכפי היתה טובה, אבל הפרו לי כל אותן מלים שילד רוכש בגיל ארבע עד שבע - הקללות, המלים הנסויות..." מי לים אותן למד טופז בהמשך לימודיו,

ברן טופז
קנדונים ושיני זהב

מילים כמו צ'חצ'ח, שאותן הוא פולט גם בבגרותו הגזענית. אבל אם להתעלם מהקללות והמלים הד גסות, הרי שכתם לידה הוא אגו-טריפ בן 113 עמודים, ברווח גדול, על נייר עבה, שמתברר, כך דומה למדפדף בספר, ניצב מול המראה יומם וליל, ומספח את יופיו ואף מתפעל ממנו.

יש להמחרתם לידה בעיית גשים. היא מתחילה מהספור הראשון מ"יפה היתה בת כיתתי, שיער חום אסוף לאחור בשתי סיכות ראש..." וכו', שהסכירה לי מה פירוש המילה, קנדון. (הילדים מצאן אחד כזה במגרש שלי בתי-הספר ואני, כמוי כן, לא ידעתי מה זה) "...

מקדונים עובר טופז, לכאבי העם הי יהודי "לא הבנתי איך ייתכן שיפה נסעה לגרמניה: הרי שם הורגים יהודים! איזה עסקים יעשה שם האבא שלה? העסקים היחידים שיכולתם לחשוב עליהם בחקשר לגרמניה היו סבונים משומן יהודים או תכשיטים משני זהב שלהם..." סופר מ"י" מגזר לא היה מסתכן לתאר ילד שאינו יהודי "לא הבנתי איך ייתכן שיפה נסעה לגרמניה: הרי שם הורגים יהודים! איזה עסקים יעשה שם האבא שלה? העסקים היחידים שיכולתם לחשוב עליהם בחקשר לגרמניה היו סבונים משומן יהודים או תכשיטים משני זהב שלהם..." סופר מ"י" מגזר לא היה מסתכן לתאר ילד שאינו יהודי

* דודו טופז - כתם לידה; הוצאת ביתן; 112 עמודים (כריכה רכה + תמונת המחבר בגב העטיפה).

יודע מהם קנדונים, אך יודע על סבונים ושיני-זהב. מקדונים, יפה, סבונים ושיני זהב, מתבגר טופז המספר לנו: "בכיתה ה' כבר אהבתי את שולה, ובכיתה ז' הת' לפתי אותה בארית..." תוך כדי מיון אהבותיו מעביר אותנו טופז עד לשנת 1977. בנוסח סידרת הטלוויזיה דאלאט בגילגולה המאיתים, אל מופגש שני עם אותה יפה, הנשואה לאילי-נפט. בסיפור השני שלו, מבהיר טופז לקור"אי, "יש לי אושהו איראל נשי כראש..." והוא, "בחורה יפה, נכונה, עדינה, שיודעת איך לדבר ויודעת מתי לשתוק..." ומספר על חיזורו אחריה, שנדמה לו כי היא תואמת מיפרט נשי זה. כאשר הוא מוצא אותה: "התעלפנו במיפה שלו, על הסדינים שלו, ואף-על-פי שהרגשתי ש' היא שלי לגמרי כאותם רגעים, זו היתה הממלכה שלו..." ובנוסח של חוג הטיולן הברדני מגלגל ומרעיף טופז מילים ריי קניות, משוללות רגשות, מילים על מי לים, בתיאורים חז"מידיים, שלא ברור, מה חפץ בהם לקורא.

דודו טופז מופגש מן הסתם עלידי ה"הכרה, שהחוויות השטוחות אותן עבר ב"בית-הספר, או בתקופה הלונדנית שלו (כמעט מתחרז עם התקופה הכחולה של סיקאסו), חוויות המובאות בלשון שאי נה יכולה להתמודד אפילו עם לשון סר פור השבוע בלאש, יש בכוחו לעניין את מעריציו בממת-הבידור הקל והזול. קורר איז אינם נזקקים מן הסתם לדיוק היס"טורי, שהרי כאשר טופז מברש דבר כמו: "לשם תיזכורת, זו היתה שנת 1969. היו צ'כוסלובקים שלמדו לחיות עם העובדות החדשות, והיו אחרים שהעדיפו לעזוב את מולדתם ובלבד שלא לראותה בידי זרים..." -למי משנה, שטופז הוסיף שנה להיס"טוריה?

פרק מאלף בהשקפת-עולמו של טופז, הוא ציפיותיו מגשים, אותן הוא מנסח בצניעות גברית: "בדרך-כלל הן צריכות שוב לשירותים ברנע שהתשפתם ואתם מוכנים מכל הבחינות להיכנס למי מה. אז הן הורפות את כל המתח בלחי"שה סקפית: רגע, מותק, אני מוכרחה פיפה מה קרה? הן לא יכולות לעשות ככית?... משוה בנוסח של בדרך-כלל הם צריכים שוב לומר צ'חצ'ח, כאשר הגיעה שעת הבשורה הפוליטית. אז הם הורסים את כל המתח בלחישת בדרנית, רגע, המון, אני מוכרחה לומר, צ'חצ'ח. מה קרה, הם לא יכולים לומר את זה בבית מול המראה?

וטופז יודע גם למרוח על פרוסת תאוות השוביניסט הגברי שלו מרגרינה של אדיאולוגיה, "ובאותו רגע גיליתי את הפיתרון לכל הבעיות הפוליטיות הסברי כות והבנתי בדיוק מה פירוש, עשאו אהבה ולא מילחמה! הבנתי שאלה שעושים מילחמה הם אלה שכבר לא מסוגלים לעשות אהבה..." אינטליגנטי מאוד. שחק אותה טופז.

בפרק צמח בר, שב טופז ומגלה את דעתו על הקהל, והפעם בכתובים: "יש קהל הם ואינטליגנטי, ויש קהל פרימרי טווי ועיוני. לעמוד בפני הסוג השני, זה בערך כמו לבלות במיפה עם אשה פריג'ודית או עם זונת רחוב..." מה יש עוד להוסיף, לדברים שטופז חושב על המעיין הנובע שסיפק את לחמו עד לליל הצ'חצ'ח שלו?

כתם לידה הוא ספר חד מימדי, המספר על בדרן אגואיסט, משולל רגישויות, והמנסה לספק לקהלו בידור מהול בקנ"דונים, סבונים, שואה, אהבה, קינאה, יידיות, התאבדות - הכל למעט אמת תלת-מימדית, כמתבקש מתיאור ספרותי.

דואר חוזר

בן
בנמר של נייר (העולם הזה, 2291), הובאה סקירה על השנתון עכשיו, ובה צוינו בין השאר: "גם שירו הבלתי מנור קד של מנחם בן עשוי לממש, תרגיל שירתי לכמה מפרחי המשוררים, שניצני שירתם מתפרסמים בחוברת זו..." העדה זו קוממה את המשורר מנחם

בן, שלשה תגובה תחת הכותרת מיכתב מאוס, אבל מה אני יכול לעשות. וזו לשון מיכתבו של מנחם בן: גבריאל מוקד ודן עומר הם על-פירוב וכדרך כלל, צהובים זה לזה, כידוע, אף-על-פי-כן יש ביניהם, כפי שגלויו לכל, למרות ייבוותם, כמה דברים משותפים. והעיקר שבהם, מנקודת המבט שלי, הוא ששניהם אוהבים אותי.

מה זה אוהבים?! אוהבים זה לא מלה. הנה גבריאל מוקד, למשל, עורך, עב"שיו: הוא אוהב אותי עד כדי כך שגם כשאני משתתף באחת מחוברות, עב"שיו, הרי בעיניו כמוני כמשתתף, וכך אירע כי בחוברת, עב"שיו' האחרונה מת' נוספ שמי (כאמת פליחה על ההתנפחות

משורר בן
"מבוכה מינית מסוימת..."

הרוחה שבה אני נוהג בשם זה) על שטרה האחורי של החוברת כמשתתף מן הר מניין, אף על פי שאיני משתתף באותה חוברת. כן משתתף, לא משתתף. אלה דב"רים קלים בעיני מוקד. לנכיו, אני מש'תתף. תמיד, כאמור, הוא אוהב אותי, ועוד דבר קטן, כאמת לא השוב: באור תה חוברת, עכשיו, שבה אני מופיע כ" משתתף (כאמור, כשאני משתתף. פליחה על ההרגשות החוזרות ונישנות) מופיע שיר ארוך ורחב בחתימת מ.ב.

מי הוא אותו מ.ב.? ובכן, אותו מ.ב., הוא המשררת מאיה בזרנו, ש' ראשית-יביותה כראשית-יביותי (נכון, אב, שהצירוף, ראשית-יביות' בהקשר מתחכך זה יוצר מבוכה מינית מסוימת?). ועב"שיו, דן עומר, גם הוא אוהב אותי מאוד. אוהב אותי עד כדי כך, שדי כראשי התיבות של השם שלי כדי לעורר אותו לחתמאות אלומות בנוסח: "פרחי משור' רבים רבים יכולים ללמוד מתרגיל השירי הפוליטי של מנחם בן, שפורסמה בחו' ברת, עכשיו' האחרונה, כאמור, זה לא אני. זו מאיה בזרנו.

בכל מיקרה, אני רוצה להכטיח למוקד, כי אם יחזור וילאה את הציבור בענייני שמי, אפרסם אני בחתימתו מכתב כתוב על-ידי כנמר של נייר, שבו יכה נב"ריאל מוקד בפומבי על כל הטאיו, ובין השאר ישמיע בו הצהרות אהבה ופלי'חה כלפי דן עומר, מנחם פרי, מאיר וי' זלפיר ובד"עמי שרפשיין. כאמור, יהיה איתו מיכתב חתום בגבריאל מוקד, או מקסימוס ג.מ."

מתודה, מנחם בן
הערת, נמר של נייר: אכן היה כישלון מה בראשית-יביות מ.ב. מה עוד, שמנחם בן אסור לו להתעלם מהשפעתו על שירי משוררים ומשוררות כמאיה בזרנו. במיקרה מנחם בן יישלח כמוב"ט, מיכתב החתום בגבריאל מוקד, או ג.מ. מדור זה לא יפרסמו, מחשש שוק לשון הרע.